Wie Was....? nr. 21
M.J. Adriani

Ons oud-bestuurslid dr Sikko Parma vertelde dat hij op de hbs in Alkmaar door zijn biologieleraar Adriani enthousiast geworden was voor zijn vakgebied en dat deze bij zijn ouders, eenvoudige winkeliers, was langsgegaan om hen ervan te overtuigen dat een universitaire biologieopleiding voor hun zoon een verantwoorde investering was. Adriani, die ook les gaf op scholen in Ter Apel en in Rotterdam, heeft meer leerlingen aangezet tot natuurstudie en tot biologiestudie. Hij was was een bevlogen docent die prachtig kon vertellen en zijn leerlingen prikkelde na te denken over het belang van natuurbescherming.

Zelf was Marcus Jan Adriani, de zoon van een hoogleraar belastingrecht die beroemde predikanten tot zijn voorvaderen telde, eveneens al vroeg bezig met natuurstudie. Hij werd in 1908 in Middelburg geboren maar verhuisde omstreeks zijn veertiende jaar naar Amsterdam waar hij lid werd van de kort daarvoor opgerichte Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie. Binnen de NJN speelde hij een belangrijke rol. Hij werd natuurhistorisch secretaris en droeg met zijn artikelen in het bondsorgaan *Amoeba* bij tot het uitzetten van de koers van de nog prille organisatie. Zijn belangstelling voor natuurbescherming kwam in die tijd al duidelijk naar voren.

Adriani studeerde plant- en dierkunde aan de Universiteit van Amsterdam. De plantensociologie was in die tijd sterk in opkomst. Een richting waartoe ook Adriani zich aangetrokken voelde. In 1933, nog vóór zijn doctoraalexamen, bestudeerde hij zoutvegetaties in Zuid-Frankrijk vanuit het instituut van J. Braun-Blanquet, de grondlegger van de plantensociologie, in Montpellier. Zijn promotieonderzoek was gewijd aan plantensociologisch en ecofysiologisch onderzoek aan de zoutvegetatie bij Ouddorp op Goeree. Door het uitbreken van de oorlog in 1940 kon er van promoveren aanvankelijk niets komen. Om de kost te verdienen voor zijn jonge gezin, werd Adriani leraar in het middelbaar onderwijs. Tijdens de bezetting zat hij enkele jaren ondergedoken. Kort na de bevrijding promoveerde hij cum laude bij prof. dr. Th. Weevers, op een in het Frans geschreven dissertatie.

Eind 1957 werd Adriani benoemd tot directeur van het Biologisch Station Weevers' Duin te Oostvoorne. Aan de oprichting van dit veldstation, dat in 1952 zijn deuren opende, had Adriani in sterke mate bijgedragen. Weevers' Duin begon als onderzoeksstation van de Stichting Wetenschappelijk Duinonderzoek (SWD). Met ingang van 1958 werd het ondergebracht bij het Instituut voor Oecologisch Onderzoek van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

Begin jaren zestig kreeg Adriani te maken met plannen om de Maasvlakte, het haven- en industriegebied bij Rotterdam, uit te breiden. Er ontbrandde een felle strijd over de toekomstige bestemming van de duinen van Voorne. Samen met anderen streed Adriani in woord en geschrift onvermoeibaar voor behoud van het gebied. Een van de wapens in de strijd vormde 'Voorne in de branding', een boekje dat hij in 1968, samen met Eddy van der Maarel, publiceerde. In zijn houding tegenover 'de tegenpartij' stelde Adriani zich op zoals Thijsse dat in zijn tijd ook altijd had gedaan: diplomatiek en hoffelijk, maar vasthoudend en met het in stelling brengen van sterke argumenten. Vooral dankzij zijn optreden konden de gevaren voor Voornes duin worden afgewend.

In 1973 ging Adriani met pensioen, maar hij bleef actief in allerlei besturen. Zo vervulde hij vanaf 1974 tot 1980 nog de taak van voorzitter van de SWD en maakte hij de opheffing van deze stichting mee. De jaren daarna volgde hij met zorg en ergernis de ontwikkelingen ten aanzien van zijn geliefde Weevers' Duin, dat inmiddels sterk was uitgebreid. Hij stierf in 1995, het jaar waarin Weevers' Duin werd verkocht.

Victor Westhoff herdacht Adriani als een van de grote natuurbeschermers van Nederland. Hij roemde zijn grote eruditie en zijn brede belangstelling voor wetenschap, kunst en samenleving. Adriani schreef, zoals Westhoff terecht opmerkte, een ongeëvenaard fraai Nederlands. Ieder die zijn publicaties er nog eens op naslaat zal dit kunnen beamen.

Marga Coesèl

Bronnen o.a.: S. Parma (1992). Voordracht bij het afscheid als directeur van het Limnologisch Instituut, 3 april 1992; V. Westhoff (1995). In memoriam Marcus J. Adriani. *De Levende Natuur* 96: 128; E. van der Maarel et al. (2011). De Stichting Wetenschappelijk Duinonderzoek. KNNV Uitgeverij, Zeist.

De Heimans en Thijsse Stichting beheert een bibliotheek en een archief met materiaal betreffende de ontwikkeling in het denken over en het omgaan met de natuur. Activiteiten op deze terreinen worden bevorderd door o.m. het toekennen van de Heimans en Thijsse Prijs.

Men kan donateur van de Stichting worden door EUR 20,- (instellingen minimaal EUR 65,-) over te maken op postgiro 3831069 t.n.v. Heimans en Thijsse Stichting, Amsterdam, onder vermelding van 'donatie'. Men ontvangt dan de Nieuwsbrief en uitnodigingen voor manifestaties.

Postadres
Postbus 20123
1000 HC Amsterdam

Website
www.heimansenthijssestichting.nl

Secretariaat,
Bibliotheek en Archief
Hugo de Vries-Centrum
Plantage Middenlaan 2c
1018 DD Amsterdam
tel. 020 6228115
Bibliotheek en archief zijn toegankelijk op vrijdag van 10.00 - 16.30 uur
en op afspraak.

Dagelijks Bestuur
F. Berendse, voorzitter
tel. 0317 484973
frank.berendse@wur.nl
J.E. Oldenburger, secretaris
tel. 020 6208302
j.oldenburger@historischetuinen.nl
H. Bunte, penningmeester
tel. 020 6472297
hugobunte@online.nl
H. Kuyvenhoven, webmaster
tel. 030 6665261
herbert.rita@zonnet.nl
P.C. de Hullu
tel. 024 7410701
e.dehullu@science.ru.nl
F. Saris
tel. 024 7410411
frank.saris@sovon.nl
M.G. Schouten
tel. 030 2369258
mg.schouten@worldonline.nl
M. Smies, Heimans en Thijsse Steunfonds
tel. 070 3268365
maarten@smies.org

Collecties
R. van Hees
tel. 020 6228115
heimans-en-thijsse-st@planet.nl

Eindredactie Nieuwsbrief
E. van der Maarel
tel. 0561 430760
eddy.arteco@planet.nl

Heimans en Thijsse Stichting